

DISPUTATIO POLITICA,
De
SUBDITIS, ALTERA
CIVITATIS SEU REIPU-
BLICÆ PARTE;

Quam
Unà cum adjectis questionibus miscellaneis,
SS. Trinitate aspirante,

Sub præsidio

CLARISSIMI ET CONSULTISSIMI VIRI,
DN. PHILIPPI HOENONII, J. U. D. ET POLITICÆ
in inclita & celeberrima Sigonensi Schola Professoris,
præceptoris sui debitâ observantiâ pro-
sequendi,

Pro ingenii tenuitate & viribus publicè tueri conabitur

WILHELMUS STÖVERUS Dillenbergenſis
Naffovius.

Xenoph. lib. 8. de pædia Cyri.

*Subditi vitam principis ferè imitantur. Itaq; optima principis edu-
catio & vita subditos ad easdem virtutes, quas in principe suo
animadvertunt, imitat. Ergo quales principes, tales & reliqui
sunt cives.*

HERBORNÆ NASSOVIORUM
Ex officina Christophori Corvini.

ANNO 1607.

LIBRARIIS ALTERA
CIVITATIS SEU REIPUBLICAE

22. Thuring. jurispr.

Ex officio Christophori Corvini.

DE
De
Deu
stratu
cultu
magi
oblec
2. Re
Deu
public
2. Sam
tan. qua
D
magistr
tempera
Secund
magistr
Ma
mania ho

DISPUTATIO POLITICA,
DE SUBDITIS, ALTERA CIVITA-
TIS SEU REIPUBLICÆ PARTE.

THESIS I.

Artes civitatis seu Reipublicæ duæ sunt, subditi & magistratus. Duplici uterq; pacto seu obligatione tenetur, unâ Deo, alterâ sibi invicem.

2. Reg. 11. v. 17. 2. Chron. 23. v. 16. Lamber. Danæus lib. 6. polit. Christ. in Aphorismis sacris sub loco seu tit. de magistratus officio.

I.

Deus à magistratu stipulatur pariter & subditis. A magistratu, velintne sic regere, ut totam gubernationem ad gloriam cultumq; Dei dirigat. A subditis, velintne sic obtemperare magistratui, ut Deo potius & honestati, quam hominibus obsequantur.

2. Reg. 23. v. 3. 2. Chron. 34. v. 31.

II.

Magistratus subditiq; id se facturos, purè promittunt. Deus sub conditione repromittit, se illis adfuturum, & Republicam stabiliturum.

1. Samuel. 12. v. 13. 14. 15. 25. 1. Reg. 2. v. 4. Stephan. Jun. Brut. in Vindictis contra Tyrann. quæst. 1. pag. 9. & seq.

III.

Deinde subditi stipulantur à magistratibus, velintne magistratus sic imperare, ut placidam ac quietam vitam obtemperantes degant cum omni pietate & honestate.

Secundùm illud Rom. 13. v. 4. 5. 6. & 1. ad Timoth. 2. v. 2. Stephan. Jun. Brut. de jure magistrat. quæst. 6. pag. 248. & seqq.

V.

Magistratus purè promittunt. Subditi sub conditione omnia honesta, eaq; quæ magistratui debentur, repromittunt.

Et quidem vel expressè vel tacitè a. Expressè, ubi per electionem; tacitè, ubi per successionem magistratus, regnum vel imperium defertur.

a) Stephan. Jun. Brut. d. loc. *Ejusmodi pacti seu obligationis inter Ephoros & Reges Spartanos, per singulos menses renovata, pulcherrimum exemplum est apud Xenophontem in Republica Lacedamoniorum.*

VI.

Subditi sunt prima civitatis pars obediens, qui in civitate subjecti parent.

VII.

Horum cum virtutes & officia, tum distinctiones explicabimus.

VIII.

Virtutes subditorum sunt, quibus ipsi sese magistratui ac patriæ suæ ad commune bonum rectè accommodant. Suntque prudentia & justitia.

IX.

Prudentia subditorum est, quâ ii subjectionis suæ media requisita ad utilitatem ex imperio percipiendam necessariam pro virili commodè ac circumspectè conferunt.

Quæ & quomodo officia præstabit subditus, officiorum debita & rationes qui non capit, qui non sapit?

X.

Justitia subditorum est, qua tribuunt magistratui, quod magistratus est.

XI.

Id quod faciunt affectu vel effectu.

XII.

Affectus subditorum erga magistratum debet esse benevolus, id est, prompta inclinatio & amor.

Ratio I. quia magistratus cum civibus suis quasi parens cum liberis vivit: Amorem igitur filialem mereatur. II. Magistratus idè amari debet à subditis, ut cò libentius tantum onus, tantumq; curam subeat & suscipiat. Davaus lib. 2. poli. in Aphorif. sacra sub tit. de civium & subditorum officio. num. 4.

XIII. Un-

XIII.

Unde in sacra pagina subditorum inter se in magistratu seu principe suo diligendò æmulatio, & certamen laudatur, si modò fuerit moderatum, neq; bellum civile inter eos, neque se ditionem moveat.

2. Samuel. 19. §. 43. Danæus d. loc. n. 17.

XIV.

Effectus debetur magistratui triplex; Observantiæ, obedientiæ, & tributorum vectigaliumq; exhibitio.

XV.

Observantia est, per quam subditi suum sibi à Deo præfectum magistratum debito cultu & honore prosequuntur.

Secundùm illud Petri 1. c. 2. §. 17. *Timete Deum, Regem honore afficite. Quinimò natura honorem, qui magistratui exhibetur, requirit, utpote quæ rebus præclaris & eximius meliora loca concedit. Arist. lib. 4. polit.*

XVI.

Obedientia subditorum a est, quâ illi legitima magistratus mandata b audiunt, ac illis pro virili satis faciunt.

a) Huc pertinet illud Pauli Rom. 13. §. 1. *Omnis anima potestatibus supereminentibus subdita sit; Non enim est potestas nisi à Deo. Et paulò p̄d̄ §. 5. Quapropter necesse est subjici, non solum propter iram, sed etiam propter conscientiam. Hanc subjectionem inter bona opera & quæ Deo grata sunt, recenset alibi idem Paulus ad Tit. 3. §. 2.*

b) etiam dura & rigida 1. Petri 2. §. 18. Danæus lib. 2. polit. *Christ. in Aphorif. sacr. sub tit. de subditorum officio num. 3.*

XVII.

Exhibitio tributorum a est, qua subditi non gravatim b conferunt, quæ ad conservationem Reipublicæ magistratus exigit.

a) Roma. 13. §. 7. ubi à Paulo jubemur reddere magistratibus, quod debemus, tributum & vectigal. b) Etiam si subditis tributa aliq; civilia onera imponantur, subinde plura & majora; patienter tamen hæc in se recipiant, exemplo Isaelitarum Exod. 5. *Non moveant propterea seditiones, sed petant iterum atq; iterum tolerabilem saltem onerum & exactio-num mitigationem.*

XVIII.

Hæc de virtutibus subditorum: sequuntur officia, quorum alia spectant ipsum magistratum, alia sunt erga se invicem.

XIX.

Officia subditorum erga magistratum concernunt vel sacra, vel profana seu civilia.

XX.

Sacra concernunt ea officia, quæ piæ ac orthodoxæ constitutioni & adsertioni veræ religionis respondent & satisfaciunt.

XXI.

Pietatem igitur veramq; religionem ex jussu sui magistratus suscipere libenter & debitâ observantiâ colere subditi debent.

Quod nisi ita fecerint, & postea Deus ingratitude puniturus, impiorum magistratum furores, errores & idololatriam in subditos illos grassari permiserit, contumaces isti hanc tristem religionis mutationem sibi & sua ingratitude imputare debent: Imò gravissima contumacia sua supplicia & pœnas subibunt. Vera enim est & immota illa apud Esaiam c. 60. vers. 12. sententia: Gentes & regna, quæ non servierint tibi, Jehova, peribunt; Gentes inquam, vastando vastabuntur. Cui planè consentit illud quoq; Regis Davidis in Psalm. 73. v. 27. Quoniam ecce, qui se elongant à te, peribunt: Succidit omnem fornicantem à te. Danæus lib. 3. polit. Christ. cap. 3. pag. mibi 203.

XXII.

Si verò magistratus impia imperaverit, subditos ad errores, hæreses, idololatriam ac impietatem abducturus & compulsurus, adeoq; illorum conscientias præter jus & fas gravaturus, subditi sibi caveant, ne impiis mandatis obedientiam præstent.

Tunc enim animis subditorum occurrat id quod habetur Act. 5. v. 29. Deo parendum est potius, quam hominibus. Et illud Christi apud Matth. 10. v. 33. Qui me abnegaverit coram hominibus, abnegabo quoq; ego eum coram Deo patre meo in calis. Item illud Pauli Rom. 1. v. 32. ubi eos execratur, qui post jura Dei cognita non solum impia & injusta faciunt, sed etiam facientibus patrocinantur. Ergo nemo pius debet ea agere quæ sunt impia & injusta, quamvis legibus & edictis publicis, quantumvis solenniter & legitime latis, præscribantur. Danæus lib. 3. polit. Christ. cap. 2. pag. mibi 331.

XXIII.

Interim fugiant subditi seditionem, quâ armatâ manu & vi jugum magistratus sui excutiant.

Aliud enim est magistratus impia præcipienti, vel iniqua per subiectos exequi volenti,

non obsequi, quam vim suo magistratui intentare. Illud quidem nobis est faciendum, hoc vero nefas est, nisi quis forte privatus extraordinarium mandatum à Deo acceperit. Danæus d. lib. 5. cap. 2. pag. 332. Stephan. Jun. Brut. in vindictis contra Tyrannos & de jure magistr. quæst. 5. in princ.

XXIV.

Petant potiùs subditi humiliter à suo magistratu obtrudente falsam religionem, ut parcat ipsorum conscientias, ac protestentur sanctè, se alioqui ei ad omnia civilia officia & obsequia fore promptissimos.

Exemplo Mardochei Esther. 13. Itè Petri & Johannis Apostolorum, qui à Phariseis & magistratibus Hierosolyma interrogati humiliter hoc modo respondent: Judicate quæsumus vos, an sit justum in conspectu Dei vos potiùs audire, quam Deum. Actor. 4. v. 19. Atq; hac humilitate sapiùs subditi liberum religionis exercitium impetrant.

XXV.

Quòd si ab impio proposito desistere magistratus nolit, sed idololatricum cultum ac falsam religionem obtrudere per viam & tyrannidem molitus fuerit; subditi pii aut à ditio-
ne magistratus, Tyranni facti, discedant & sedes mutant; aut ad preces confugientes, jugum Tyranni patienter ferant: & potiùs mori, quam fauciare suas conscientias impiis edictis obtemperando malint: aut ordines *b* Reipublicæ adcant & eorum auxilium implorent.

a) Danæus d. lib. 5. c. 2. pag. 331. in fin. & seq. b) ad quorum officium pertinet, magistratum, Tyrannum factum, primò verbus & rationibus corrigere, & viâ juris, si res adhuc sit integra, si quidem sine armis tyrannidem exerceat, cum eo experiri, (secundum Bodinum lib. 2. de Republ. c. 5. in princ.) deinde vi & armis armatum coërcere, argumento eorum qua traduntur de Davide, 1. Samuel. 23. & 24. Quâ de re eleganter & prolixè tractat Stephan. Jun. Brut. de jure magistr. quæst. 6. Dissentit quodammodo Bodinus d. lib. 2. de Republ. c. 5. pag. mibi 328. quatenus Monarcham, Tyrannum factum, ab Ordinibus regni seu Reipublicæ coërceri non posse existimat.

XXVI.

Profana seu civilia officia subditorum maximè consistunt in promulgatis legibus ultrò recipiendis, & iis rectè exequendis, in impositis muneribus à magistratu haud gravatim suscipiendis, commodeq; administrandis, in præparandis præsidis contra mala publica, adeoq; in fide Reipublicæ domi forisve præstanda.

X XVII.

Officium subditorum erga se invicem consistit in studio concordia.

Concordiâ res parvæ crescunt, discordiâ maxima dilabuntur, ut ait ille apud Crisstum Salust. Sed audiamus Salvatorem nostrum hac de re loquentem apud Matth. cap. 12. v. 25. Omne regnum disfidens adversus sese, vastatur, & omnis urbs aut domus disfidens adversus seipsam non stabit. Idem à Spiritu sancto in Psalmo 133. prolatum eleganti hoc carmine expressit Buchananus:

Nil charitate mutuâ fratrum, nihil
 Jucundius concordia.
 Non aura suavisi balsami quum funditur
 Atonis in sacrum caput:
 Non res, tenella gemmulis argenteis
 Fingens Sionis gramina.
 Fraternalis quam pax incolit domum, juvat
 Dominus benignâ dexterâ,
 Et opibus auget, filiorum & filios
 Multis propagat seculis.

X XVIII.

Superest ut de distinctionibus subditorum dispiciamus. Subditi primò vel plenè cives sunt, vel ex parte tantum.

Danæus lib. 2. polit. cap. 4.

X XIX.

Plenè cives sunt, qui gaudent communibus juribus & commodis ejus, in qua sunt, civitatis.

X XX.

Suntq; hi rursus originarii vel adscripti.

X XXI.

Originarii cives sunt, qui ab originis ratione jus civitatis obtinendæ affecuti sunt.

X XXII.

Adscripti sunt, qui aliunde ad civitatem accesserunt, & suffragio consensuq; reliquorum civium civitatis jus consecuti sunt.

Hic attingere libet questionem vulgatam, an peregrinum seu extraneum in civitatem assumere expediat? Humanitati naturali, cuius in vita politica potissima semper ratio duci debet, magis consentaneum est, ut in civitatem admittantur peregrini. Quid enim homini Christiano magis convenit, quam proximum suum, quibuscunq; charitatis

satis officiis prosequi, ejusq; commoda omnibus promoverationibus, atq; nihil eorum pratermittere, quæ ad istum finem tendunt? Duas tamen hasce cautiones adhibendas hic esse docent Politici. I. Ut non nisi vita honestè antea acta testimoniis maximè conspicui in civitatem admittantur. II. Si accepti sint, etiam ad honores & publica munera admittantur, ad evitandam seditionem & invidiam, ex sententia Petr. Gregor. Tholofani lib. 4. de Repub. c. 5. n. 22. pag. mihi 175. Dissentit Johan. Casus in Sphæra civitatis lib. 5. c. 3. circa finem, ubi docet peregrinos, senatus, judicii, imperii in civitate participes fieri non debere.

XXXIII.

Ex parte cives sunt, qui aliquo jure aut commodo civitatis fruuntur, veluti confœderati, honorarii cives & advenæ.

XXXIV.

Confœderati sunt cives ex fœdere, & eosdem inimicos vel communia commercia habent, iisdem legibus utuntur, & eosdem habent conventus.

XXXV.

Cives honorarii sunt, quibus jus civitatis honoris ergo tributum est, qui tamen ideò non tenentur imperio aut necessariis muneribus.

XXXVI.

Advenæ sunt, qui cùm iter aliquò faciunt, in alienæ Reipublicæ hospitio, sive publico sive privato, mox discessuri, morantur.

XXXVII.

Secundò cives sunt, vel eminentioris conditionis, vel inferioris.

XXXVIII.

Prioris generis sunt nobiles & milites.

XXXIX.

Nobiles sunt illi, quorum familiæ, natalium splendor, claritudo generis & dignitas stemmatum, imaginum & gentilitatis, certaq; privilegia a quibus fruuntur, à principe, lege vel consuetudine, ob virtutes *b* Reipub. & vitæ communi salutare & commodas, scientiam scilicet, vel res præclare gestas, præ cæteris civibus collata sunt.

a) *Quæ sunt in exemptione tributorum & vectigalium, prælatione ad honores militares, gladii circumgestatione, jurisdictionis in alios quosdam concessione, & bonorum feudalium liberâ possessione. Danæus lib. 6. polit. c. 6. pag. 123. b) Hinc illud Juvenalis in Satyrus:*

Tota licet veteres exornent undique cera
Atria: nobilitas sola est atque unica virtus.

c) Sinibald. Ubald. J. Crus *Axiom. de nobilit. 10.*

X L.

Posterius nobilium, qui propter istam generis & majorum suorum virtutem eadem privilegia sunt consecuti, sibi maximè à tribus illis vitiis caveant, deficiâ, per quam à virtute majorum per ignaviam degenerant; tyrannide, per quam subditos sibi vel alios quoscunque cives opprimant, & deniq; ab invidentiâ mutuâ, per quam odia simultatesq; inter se aulant, & bella rixasve propterea gerant, & armis ipsi sibi jus dicant.

X L I.

Virtutem exemplo majorum suorum ambabus ulnis amplectantur. Quibus enim non est virtutis præstantia, generis claritas potius dedecori & ignobilitati est, quàm laudi & gloriæ, neque ampliùs ea claritas prodesse potest, quàm ut non possint latere si velint, & sint fabula vulgi, dum degenerant, cum satius esset latere, quàm ita misericordiæ & reprehensionis patere. Turpitudine objectu lucis insignior fit atque conspectior, & nisi quis eam caveat, in tenebris natum esse & vivere melius foret. Tempore nobilitas incipit, tempore definit; virtute claret, vitio sepelitur.

Petr. Gregor. Tholosanus *de Republ. lib. 4. cap. 2. num. 9.*

X L I I.

Illam nobilitatis speciem, quæ ex opum splendore & magnificentia vulgò oriri dicitur, non admittimus. Quid enim absurdius aut perniciosius, quàm dignitatem quæstu, ordinem pecuniis, nobilitatem opibus metiri? Cum sæpiùs aut furtis ac rapinis, aut Tyrannorum effusâ in deterrimum quemq;

quemq; largitione ac casu quodam (tamen si nihil casu fit) ac fortunæ (ut ita cum vulgo loquar) temeritate, unde fortunas dici putant, dentur & eripiantur. At honestas nihil habet cum fortuna commune; nec veræ virtutis & nobilitatis possessio furtis eripi, nec incendio absumi, nec aquarum voragine absorberi, nec ullâ vi perire potest.

Bodin. lib. 3. de Republ. cap. 8. pag. 566.

XLIII.

Milites sunt togati vel armati.

XLIV.

Milites togati sunt literati, iiq; cum Theologi & Jurisperiti, tum Medici & Philosophi.

XLV.

Theologi sunt verbi divini sacrorumq; mysteriorum periti.

Horum officium maximè in hoc consistit, ut Dei metum & cognitionem, hominum mentibus insillent, & Scripturam interpretentur.

XLVI.

Jurisperiti sunt legum humanarum antistites, eodemq; sensu appellantur justitiæ sacerdotes.

Eorum officium est justitiam colere, æquum ab iniquo separare, licitum ab illicito discernere, bonos non solum metu pœnarum, verum etiam præmiorum exhortatione efficere, veram, non simulatam Philosophiam affectare. Secundum Alpianum in l. r. ff. de J. & J.

XLVII.

Medici sunt, qui salubribus remediis corpora humana morbis afflicta curant.

Horum officium est, nihil eorum, quæ ad utilitatem & curam agri pertinent, omittere, etiamsi non omnino curetur, id est, semper sanetur ager. Nam, uti canit Ovid. 1. lib. de ponto:

Non est in medico semper relevetur ut æger,
Interdum doctâ plus valet arte malum.

XLVIII.

Philosophi sunt artium liberalium inferiorum periti.

Horum officium est, rationibus, non autoritatibus aliorum inanibus progredi, spectare judicium veri & finem bonorum: & secundum Ciceronem in Hortensio, extrahere

vitia radicitus, & preparare animos ad satius accipiendos, eaq; mandare his & serere, qua adulta fructus uberrimos ferant.

XLIX.

Ex literatis quidam Doctoratus, quidam Magisterii gradum insigniti sunt.

L.

Doctores sunt literati, quibus in facultate sua publice docendi & respondendi ex Cæsareæ Majestatis autoritate facta est potestas.

LI.

Ex autoritate illa vel Cæsar ipse Doctores creat, vel Comitibus Palatinis Creandorum Doctorum facultatem concedit, vel Professor aliquis in Academiis Doctores eos renunciat, qui testimonio eruditionis publico petito, in solennibus antegressis examinibus illo se se honoris gradu dignos probarunt. Hi legitime promoti, illi priores Bullati Doctores dicuntur, quia ex bulla, id est, rescripto seu diplomate gradum consecuti sunt.

LII.

Creantur autem Doctores vel in sapientia divina, vel humana, id est, Jurisprudentia vel Medicina.

LIII.

Soli Philosophi gradu Magisterii ornantur, illi scilicet, qui Platonis, Ciceronis, Aristotelis, Petri Rami, Philosophiam accuratè didicerunt.

LIV.

Ad gradus capeffendos literarum studiosos non decet nimium festinare, sed operam dare, ut à profectu in studiis, quibus se dederunt, ita prius sint instructi, ut vel ad docendum in Ecclesia aut Schola, vel ad aliquas Reipublicæ partes administrandas sint idonei.

LV.

Milites armati sunt, qui in bello contra hostem militant,

tant, & militiæ laude ac fidē viri sunt excellentes.

Horum est, suo tempore officia militaria strenuè & fideliter facere.

LVI.

Suntque vel pedites, vel equites.

LVII.

Neutris exercitus carere potest; majus tamen robur perditatus, quàm equitatus esse putamus in oppugnationibus & defensionibus urbiū sive castrorum. Item in locis montanis aut impeditis, in sylvis, vineis, vallibus &c. *Lips. lib. 5. p. 11. c. 7.*

LVIII.

Inferioris conditionis subditi sunt, qui vitæ generibus minùs præstantibus sunt dediti.

LIX.

Hi que rursus sunt primarii, vel secundarii.

LX.

Primarii sunt, qui honestiora & digniora tractant artificia.

LXI.

Ad primarios referimus, Typographos, Pictores, Mercatores, Librarios seu Bibliopolas, Architectos, Aurifabros.

LXII.

Secundarii sunt, qui vilioribus & crassioribus artificiis seu opificiis dediti sunt.

LXIII.

Inter omnia generis hujus artificia, agricultura cæteris antiquitate, necessitate, & utilitate præfertur.

LXIV.

Huc pertinent omnes eæ artes mechanicæ, quæ vitæ humanæ sunt utiles; ut pastorum, piscorum, molitorum, coquorum, cerevisiariorum, lanionum, sartorum, futorum, alutariorum, ephippiariorum, pellionum, balneatorum, articulariorum, barbitonforum, victorum, carpentariorum, textorum, fullonum, &c.

Quemadmodum appellatione populi, universi cives, connumeratis etiam eminentioris conditionis civibus, significantur; ita plebis appellatione, sine eminentioris conditionis civibus, cæteri cives inferioris conditionis tantum continentur.

Plebis seu vulgi ingenium personas politicas accuratè cognitum exploratumq; habere oportet. Est enim vulgo nihil incertius, tam pronum in misericordiam, quàm immodicum favitiâ, secretorum impatiens, expers judicii, invidum, credulum, instabile, turbidum, præceps, inexplebile, bono publico commoda privata præferens. Summâ igitur cautione homini politico in conversatione cum plebejis opus, ne incautus à belua ista multorum capitum in labyrinthum periculorum & calamitatum, ex quibus postea difficulter emergere possit, abripiatur.

QUÆSTIONES POLITICÆ

MISCELLANÆ.

1 Utrum oporteat quemvis pium hominem certæ Reipublicæ civem esse? Affirmamus cum Danæo *lib. 2. polit. Christ. cap. 3.*

2 An subditi magistratibus tempore & naturâ sint priores? Aff. cum Danæo *lib. 1. polit. cap. 4. pag. 36. & seqq.* Stephan. Jun. *Brut. de jure magistr. quest. 6. pag. 220.*

3 An subditis liceat aliquando legibus malè latis parere? Distinguiamus cum Caso *in Sphæra civit. lib. 4. cap. 8. in fin.*

4 Utrum æqualitas civium inter se sit id ipsum, ex quo felicitas tranquillitasque civitatis oritur? Disting. cum Aristotele *in polit. & Danæo lib. 2. polit. cap. 6. pag. 118.*

5 An mercatura nobilitatis splendori officiat? Affirmat Bodi-

Bodin^{us} *lib. 3. de Republ. cap. 3.* Alii recti^{us} distinguunt.

6 An idem sit vir bonus & civis bonus? Affirm. cum *Daxo lib. 2. polit. cap. 5.*

7 Utrum fœminæ, mares, senes decrepiti, pueri, pauperes, perpetuò ægrotantes & in lecto decumbentes sint cives? Disting.

8 Utrum nothi sive spurii in civitatem sint recipiendi? Aristotel. *lib. 4. polit. cap. 6.* Casus *in Sphæra civit. cap. 6.* Jun. *part. 2. quest. 60.* negant. Nos distinguimus.

9 Utrum in civitate, divitum pauperumq^{ue}, item nobilium & ignobilium filii, eodem modo educari debeant? Negat Casus *in Sphæra civit. lib. 4. cap. 9.* Nos distinguimus. In pietate omnes ex æquo informandi, non item in aliis politicis.

10 An liceat populo alicui, inuito idcirco fœdere, dona & stipendia accipere ab aliquo principe extraneo, ut, quando res postulaverit, princeps ejus operâ in re militari uti possit? Disting. Vid. Jos. Simler. *de Repub. Helvetior. lib. 2. pag. mihi 124. & seq.*

P R Æ S I D I S

E L E G I A P A R Æ N E T I C A

Ad Respondentem.

QUI sine, quæ mentem fingit formatq^{ue} loquelam,
Arte, Facultatum culmina celsa petit:
Immemor Icarii casus, sublatus in altum
Turpiter, heu, lapsu mox graviore ruet.
Scilicet à teneris doctas qui spreverit artes,
(Ante alias Logicen Rhetoricenq^{ue} voco)
Sæpe fatigatur noctesq^{ue} diesq^{ue} labore,
Nil tamen in studio proficit ille suo:
Nec, quam præfixit, potis est contingere metam,
Cur? quia non alas, heu, miser artis haber.

Ergo tuis, juvenis, maturè consule rebus,
Cui pectus patriæ publica cura coquit.
Junge Facultati Sophiam, Sophiæque vicissim
Junge Facultatis nobilioris opes,
Junge tuis studiis civilem hanc gnaviter artem,
Mundus quâ regitur, quicquid & orbis habet.
Quâ stat Relligio firma & Respublica, quâque
Civibus adleritur jusque decusque suum.
Quâque decens pulchri moderaminis ordo docetur,
Unde indigestum cedit ab urbe chaos.
Quæ populos populûmque deos moderatur habenis
Legum; cuncta foris quæ regit atque domi;
Quæ fora, quæque scholas, quæ dextrè templa gubernat,
Ardua militiæ munera quæ tribuit;
Quæ patriæ pacem reddit, vi finibus hostes
Ejicit, occultâ vel ratione premit;
Illa est civilis præclara scientia, cunctis
Artibus ingenuis utilitate prior.
Quòd reliquæ florent artes, quòd publica res hinc
Floret, & in cives commoda mille fluuat,
In tantas & quòd Romana potentia vires
Creverit, invictò robore sterque suo:
Artis civilis studio debetur id omne,
Cujus apud Veteres maximus usus erat.
Turpe quidem dictu est, sed Res nos vera fateri
Publica, quæ miserè plangit ubique, juber:
Horrida nunc facies regnorum squalet amictu,
Nec magis apparet, quod fuit antè, decus:
Conquassata jacent passim fundamenta rerum
Omnia, nisi servet, mox ruitura, Deus.
Cur? quia civilis passim contemnitur ars hæc,
Quâ sine Lex, Rex, Grex, publica Resque cadit.

F I N I S.

Bodinus *lib. 3. de*

6 An idem f
næo lib. 2. polit. ca

7 Utrum fœ
res, perpetuò æg
Disting.

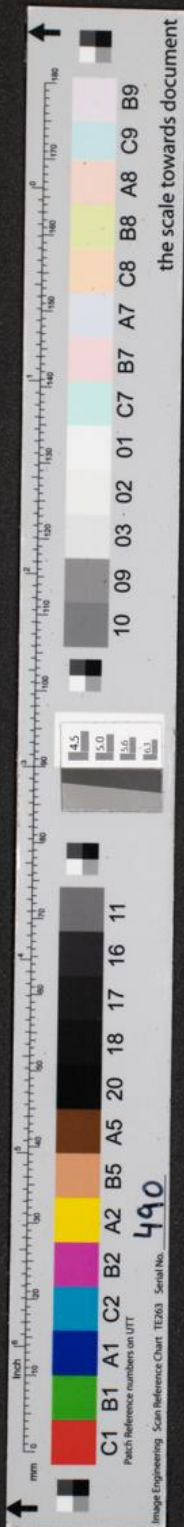
8 Utrum no
Aristotel. *lib. 4. p*
2. quest. 60. negat

9 Utrum in
um & ignobiliu
Casus *in Sphæra*
omnes ex æquo

10 An liceat
stipendia accipe
res postulaverit
Disting. Vid. J
124. & seq.

E L E

QUI fi
Ar
Immemor
Turpiter
Scilicet à to
(Ante a
Sæpe fatig
Nil tam
Nec, quan
Cur? qu

the scale towards document

8
cum Da-

i, paupe-
nt cives?

icipiendi?
Jun. part.

n nobili-
at: Negat
n pietate
tis.

, dona &
, quando
ati possit?
pag. mihi